

MUSOBAQALARGA TAYYORLASHDA YOSH FUTBOLCHILARNI SARALASH
METODIKASI TAKOMILLASHTIRISH

Feruza Homidjonova

SHDPI o'qituvchisi

Laziz Lafasov

SHDPI talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14288691>

Annotatsiya: Sport maktablari oldida turgan vazifalar juda muhim va aniqdir. Ular birinchi navbatda, ichki futbol uchun yuqori sifatli zaxira tayyorlash bilan shug'ullanishadi. Shuning uchun sport maktablari tanlangan kontingent bilan ishlashga majbur. Tabiiyki, katta mas'uliyatni his qilgan murabbiylar o'smirlar sport maktabining futbol bo'limiga tanlashda ba'zan xatolaridan qo'rqishadi. Va bu qo'rquvlar oqlanadi. Shuni aytish kifoyaki, amalda maktabga qabul qilingan yosh futbolchilardan birortasi ham uni bitirmagan holatlar ko'p bo'lgan.

Kalit so'zlar: futbol, murabbiy, saralash, metodika, usul, mag'lubiyat, muzokara.

Аннотация: Задачи, стоящие перед спортивными школами, очень важны и понятны. Они в первую очередь занимаются подготовкой качественного резерва для отечественного футбола. Поэтому спортивные школы вынуждены работать с отобранным контингентом. Естественно, тренеры, чувствуя большую ответственность, иногда боятся своих ошибок при выборе футбольного отделения ДЮСШ. И эти опасения оправданы. Достаточно сказать, что на практике было немало случаев, когда ни один из молодых игроков, принятых в школу, не окончил ее.

Ключевые слова: футбол, тренер, квалификация, методика, метод, поражение, переговоры.

Abstract: The tasks facing sports schools are very important and clear. They are primarily engaged in the preparation of high-quality reserves for domestic football. Therefore, sports schools are forced to work with a selected contingent. Naturally, coaches, feeling great responsibility, are sometimes afraid of making mistakes when selecting youth for the football section of a sports school. And these fears are justified. Suffice it to say that in practice there have been many cases when none of the young players accepted into the school graduated from it.

Keywords: football, coach, selection, methodology, method, defeat, negotiation.

Sport selektsiyasi tabiiy xususiyatlari sport talablariga javob beradigan shaxslarni aniqlash vositalari va usullari tizimini ifodalovchi kasbiy tanlov turi sifatida tasniflanadi. Sport tanlovi quyidagilarga asoslanadi:

- a) sport turi talablarini bilish;
- b) ilmiy asoslangan mezonlar, ularning miqdoriy tavsiflari;
- c) tasdiqlangan tanlov tartibi.

Tanlovning to'rt bosqichi mavjud.

Futbolchilarni saralashning birinchi bosqichi 7-8 yoshdan 9 yoshgacha bo'ladi. Uning maqsadi bolalarning tezlikni, harakatlarni muvofiqlashtirishni, tezlik-kuch sifatlarini va chidamliligini namoyish qilish qobiliyatini aniqlashdir. Bunday diagnostikaning eng yaxshi vositasi bolalarning ochiq o'yinlar jarayonida pedagogik kuzatishlaridir. Tanlovning tamoyillari va xususiyatlari haqida gapirishdan oldin, ba'zi tushuncha va ta'riflarga to'xtalib o'tish kerak. Buning sababi shundaki, amaliyotda ko'pchilik murabbiylar selekciyaning ayrim jihatlarini haqida gapirganda, butunlay boshqa tushunchalarni nazarda tutadilar.

Shunday qilib, aksariyat ekspertlarning fikriga ko'ra, tanlov - bu murakkab xarakterdagi tashkiliy-metodik tadbirlar tizimi, shu jumladan pedagogik, sotsiologik, psixologik va tibbiy-biologik aniqlash usullari, buning asosida bolalarning ixtisoslashuviga moyilligi va qobiliyatlari aniqlanadi. ma'lum bir sport (V. P.Filin, N.J.Bulgakova va boshqalar). Shu bilan birga, selektsiya ta'lim-tarbiya jarayonining muhim va uzviy qismidir, chunki u sport tayyorgarligining asosiy vazifasi – yuqori sport natijalariga erishishga yordam beradi (M.S.Brill).

Sportga yo'naltirilganlik - bu murakkab xarakterdagi tashkiliy-uslubiy chora-tadbirlar tizimi bo'lib, uning asosida muayyan bolaning shug'ullanishi uchun mos keladigan sport turi aniqlanadi.

Shunday qilib, tanlov vazifasi sport talablaridan kelib chiqib, eng munosib yigitlarni tanlashdir. Sport yo'nalishining vazifasi ma'lum bir shaxsning imkoniyatlarini baholashga asoslanib, unga eng mos keladigan sport turini tanlashdir.

Har bir sport turi sportchiga ma'lum talablarni qo'yadi. Lekin har qanday faoliyat dialektika qonunlariga asoslanib rivojlanadi va takomillashadi. Tabiiyki, sportchi bajarishi kerak bo'lgan talablar ham o'zgaradi.

Ushbu tushunchalarga qo'shimcha ravishda yana bir narsa - sport tanlovi mavjud bo'lib, u ma'lum darajadagi jamoaga (masterlar jamoasi, respublika terma jamoasi, mamlakat, va boshqalar).

Futbolda seleksiya muammosi juda dolzarbdir. Buni o'smirlar sport maktabi, sport maktabi va boshqalarning futbol bo'limlari hali ham jismonan hammani qabul qila olmasligi bilan izohlanadi.

Tanlovga bo'lgan ehtiyoj, shuningdek, turli odamlarning motorli ko'nikmalar, jismoniy, aqliy va boshqa fazilatlarni o'rgatish qobiliyatining turli darajalariga ega ekanligi bilan bog'liq. Har bir inson sport mahoratining cho'qqilariga erisha olmaydi; bu nafaqat mashgaqqatli mashg'ulotlar, balki sportchining ko'p miqdordagi irsiy va boshqa ma'lumotlarning natijasidir. SHu boisdan ham selekciyaning asosiy vazifalaridan biri futbolda katta muvaffaqiyatlarga erishish uchun zarur fazilatlarga ega bo'lgan iqtidorli yigitlarni topishdir. Ammo iste'dod kamdan-kam uchraydigan narsa bo'lgani uchun, faqat katta yoki hatto ajoyib qobiliyatga ega bo'lgan odamlarga e'tibor qaratish noto'g'ri. Shubhasiz, o'quv guruhi eng qobiliyatli (tanlanganlarning umumiy sonidan) bolalardan tuzilishi kerak, ular orasida iste'dodlar ham bo'lishi mumkin. Bunday holda, ayniqsa iqtidorli o'yinchilarning gullab-yashnashi uchun ham, boshqa o'yinchilarning maksimal darajada rivojlanishi uchun ham imkoniyat mavjud.

Eng katta qiyinchilik - bu bolada yuqori malakali futbolchi sifatida zarur bo'lgan va uning kelajakdagi sport faoliyatining muvaffaqiyatini belgilaydigan fazilatlar to'plamini aniqlash qobiliyatidir. Ushbu fazilatlarni aniqlash kompleks yondashuv tamoyilini oldindan belgilab beradi. Bunday yondashuv nafaqat yosh o'yinchi haqida keng ma'lumot olish, balki turli ko'rsatkichlarni taqqoslash orqali maxsus qobiliyatlarni rivojlantirish imkoniyatlarini belgilash imkonini beradi.

Ularning individual xususiyatlarini baholash bolalarning futbol faoliyatidagi istiqbollarini tavsiflovchi ko'rsatkichlar to'plamiga asoslanadi. Sportchilar turli harakatlar va turli vaqtlarda juda yuqori mahoratga erishadilar. Shuning uchun sport tanlovi uzoq muddatli jarayon sifatida ko'rib chiqilishi kerak. Eng zamonaviy baholash usullaridan foydalanilganiga qaramay, bolalarni futbolga qisqa muddatli, zudlik bilan tanlashga harakat qilish katta xato bo'ladi.

Futbol uchun eng muhim sport va insoniy fazilatlarning ko'pchiligining dinamik xususiyatini hisobga olgan holda, yosh futbolchilarning qobiliyatlarini dastlabki baholashni doimiy va tizimli ravishda takomillashtirib borish va to'ldirish zarur.

Sportda prognozlash - bu sport yutuqlariga erishish darajasini bashorat qilish usuli. Bunday holda, asosiy vazifa tanlov yoki irsiy ta'sirlar davrida o'yinchilarning xususiyatlarining barqarorlik darajasini aniqlashdan iborat.

REFERENCES

1. Homidjonova, F., & Berdiyev, S. (2024, November). DZYUDO SPORT TURINING ASOSIY TAMOYILLARI VA O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE* (Vol. 1, No. 11, pp. 268-270).
2. Homidjonova, F., & Shoyimov, Z. (2024, November). DZYUDO SPORT TURIDA SHAXSNI SHAKLLANTIRISH USULLARI. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE* (Vol. 1, No. 11, pp. 271-273).
3. Homidjonova, F., Sherali o'g'li, N. A., Suyun o'g'li, S. S., & Roxila, N. (2024, November). JISMONIY TARBIYA VA SPORT TA'LIMINI LOYIHALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI. In *INTERNATIONAL CONFERENCE OF NATURAL AND SOCIAL-HUMANITARIAN SCIENCES* (Vol. 1, No. 8, pp. 3-5).
4. Homidjonova, F. (2021, December). METHODOLOGY OF TEACHING SPORTS AND MOVING GAMES. In *Archive of Conferences* (pp. 25-28).
5. Олеся Фаррелл. [Приложения для фитнеса: какие действительно работают?](#) Beauty Insider (7 августа 2019). Дата обращения: 1 октября 2020. [Архивировано](#) 8 июня 2018 года.